

Dosarul nr. 2rh-13/23
2-18164799-01-2rh-20022023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani – N. Patrașcu
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – I. Cotruță, V. Mihaila, I. Secieru
Instanța de recurs: Curtea Supremă de Justiție – A. Cobăneanu, I. Bejenaru, N. Craiu

ÎNCHEIERE

15 martie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Maria Ghervas
Galina Stratulat
Dumitru Mardari

examinând cererea de revizuire depusă de către Maria Ceceli (Coșnițcaia),
Eugeniu Bahu și Nicoleta Bahu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de
Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr.196 împotriva Mariei Ceceli
(Coșnițcaia), lui Eugeniu Bahu și Nicoletei Bahu cu privire la încasarea datoriei la
plata serviciilor locativ-comunale și necomunale, încasarea penalității și
compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din 28 septembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, prin
care s-a restituit recursul declarat de Eugeniu Bahu, în temeiul art. 438 alin. (2) din
Codul de procedură civilă,

constată:

La 31 mai 2018, Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 196 a depus
cerere de chemare în judecată împotriva Mariei Ceceli (Coșnițcaia), lui Eugeniu
Bahu și Nicoletei Bahu, prin care a solicitat încasarea în mod solidar a datoriei
pentru serviciile locativ-comunale și necomunale în sumă de 19 175,16 lei pentru
perioada 01 decembrie 2015 – 01 mai 2018, a penalității în mărime de 0,1% pentru
fiecare zi de întârziere a neachitării în termen pentru perioada 01 decembrie 2015 –
01 mai 2018 în sumă de 10 831,65 de lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 25 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, s-a
admis parțial acțiunea.

S-a încasat în mod solidar de la Maria Ceceli (Coșnițcaia), Eugeniu Bahu și
Nicoleta Bahu în beneficiul Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 196
datoria pentru serviciile locativ-comunale și cele pentru deservirea blocului pentru
perioada 01 decembrie 2015 – 01 mai 2018 în sumă de 19 175,16 lei, penalitatea
pentru fiecare zi de întârziere a neachitării în termen a datoriei în mărime de 9 500
de lei, cheltuieli de judecată sub forma taxei de stat în cuantum de 900,22 de lei,

cheltuieli pentru telegramă în sumă de 159,80 de lei, cheltuieli pentru citare publică în sumă de 200 de lei, cât și cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 1 000 de lei.

În rest, pretențiile au fost respinse (f.d. 59, 61-65).

Prin decizia din 10 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 196, reprezentată de avocatul Rodica Crețu și s-a modificat hotărârea din 25 iunie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, după cum urmează:

S-a majorat suma penalității de întârziere de la 9 500 de lei la 10 831,65 de lei, precum și suma adjudecată cu titlu de compensare a cheltuielilor de asistență juridică de la 1 000 de lei la suma de 2 000 de lei.

În rest, hotărârea instanței de fond s-a menținut (f.d. 100, 101-107).

La 25 august 2020, Eugeniu Bahu a depus la Curtea Supremă de Justiție cerere de recurs împotriva deciziei din 10 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău, redactată în limba rusă.

Prin încheierea din 26 august 2020 a Curții Supreme de Justiție nu s-a dat curs cererii de recurs depuse de Eugeniu Bahu împotriva deciziei din 10 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău și i s-a acordat recurentului Eugeniu Bahu termen până la 21 septembrie 2020 pentru prezentarea traducerii în limba de stat a recursului declarat la 25 august 2020 și a dovezii de plată a taxei de stat în cuantum de 450,10 de lei, fiindu-i explicat că în caz dacă nu va lichida neajunsurile menționate în termenul stabilit, cererea de recurs nu va fi considerată depusă și cu toate documentele anexate va fi restituită

La 21 septembrie 2020, Eugeniu Bahu a înregistrat la Curtea Supremă de Justiție cerere la care a anexat dovada de plată a taxei de stat în cuantum de 450,10 de lei, solicitând intentarea procedurii în recurs, dar fără a prezenta recursul redactat în limba de procedură.

Prin încheierea din 28 septembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție s-a restituit recursul declarat de Eugeniu Bahu împotriva deciziei din 10 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în temeiul art. 438 alin. (2) din Codul de procedură civilă, din motiv că nu a înlăturat deficiențele cererii de recurs în cadrul termenului acordat de către Curtea Supremă de Justiție prin încheierea din 26 august 2020 și nu a prezentat cererea de recurs redactată în limba de procedură.

La 15 februarie 2023, Maria Ceceli (Coșnițaia), Eugeniu Bahu și Nicoleta Bahu au depus la Curtea Supremă de Justiție cerere de revizuire a încheierii din 28 septembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, redactată în limba rusă (f.d. 179 recto-verso).

Prin referința din 13 martie 2023, intimata Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 196 a solicitat respingerea revizuirii ca fiind inadmisibilă.

Examinând admisibilitatea cererii de revizuire, Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că aceasta este inadmisibilă, din motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, după ce examinează cererea de revizuire, instanța emite încheiere de respingere a cererii de revizuire ca fiind inadmisibilă.

Colegiul constată că cererea de revizuire depusă de către Maria Ceceli (Coșnițaia), Eugeniu Bahu și Nicoleta Bahu împotriva încheierii din 28

septembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție este redactată în limba rusă.

La capitolul dat Colegiul învederează că, în conformitate cu art. 24 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecarea cauzelor civile în instanțele judecătorești se desfășoară în limba moldovenească.

În Declarația de Independență din 27 august 1991, Parlamentul Republicii Moldova a proclamat independența țării, cu decretarea limbii române ca limbă de stat.

Conform art. 13 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, limba de stat a Republicii Moldova este limba moldovenească, funcționând pe baza grafiei latine.

Astfel, se constată că Preambulul Declarației de Independență și Constituția Republicii Moldova, care sunt două acte fundamentale, concurează referitor la denumirea limbii de stat a Republicii Moldova. Însă, în acest sens, Curtea Constituțională, prin hotărârea nr. 36 din 05 decembrie 2013 privind interpretarea art. 13 din Constituție în corelație cu Preambulul Constituției și Declarația de Independență a Republicii Moldova, a hotărât că în cazul existenței unor divergențe între textul Declarației de Independență și textul Constituției, textul constituțional primar al Declarației de Independență prevalează.

Curtea a constatat că prevederea conținută în Declarația de Independență referitoare la limba română ca limbă de stat a Republicii Moldova prevalează asupra prevederii referitoare la limba moldovenească conținute în art. 13 din Constituție.

Deopotrivă, art. 118 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și art. 9 alin. (1) din Legea cu privire la organizarea judecătorească coroborate cu Declarația de Independență a Republicii Moldova, la fel, statuează că procedura judiciară se desfășoară în limba de stat – limba română.

Așadar, prin prisma dispozițiilor art. 24 alin. (1) din Codul de procedură civilă coroborate cu Declarația de Independență a Republicii Moldova, art. 118 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și art. 9 alin. (1) din Legea cu privire la organizarea judecătorească, judecarea cauzelor civile în instanțele judecătorești se desfășoară în limba română, care este limba de stat a Republicii Moldova.

În această consecvență, instanța de revizuire notează că principiul utilizării limbii oficiale, consfințit în Declarația de Independență a Republicii Moldova, în art. 118 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 9 din Legea cu privire la organizarea judecătorească și art. 24 alin. (1) din Codul de procedură civilă, impune ca judecarea cauzelor civile să aibă loc în limba oficială a statului.

Principiul utilizării limbii oficiale impune obligația participanților la proces de a se conforma condițiilor de admisibilitate a cererii de chemare în judecată, cererii de apel, cererii de recurs, precum și a cererii de revizuire *inter alia* de a fi redactate în limba în care se desfășoară procedura judiciară, adică în limba de stat – limba română.

Însăși Curtea Europeană a Drepturilor Omului a observat că dreptul de acces la instanță nu este unul absolut și se pot impune anume limitări; acestea sunt implicit admise, deoarece dreptul de acces „prin natura sa, presupune reglementarea sa de către stat, reglementare care poate varia în timp și spațiu, în concordanță cu nevoile și resursele comunității și ale indivizilor” (a se vedea

Stanev vs Bulgaria [Marea Cameră], 17 ianuarie 2012, §230; Pasquiuni vs San Marino, 2 mai 2019, §156).

Condițiile de admisibilitate a unei căi de atac pot fi aplicate dacă nu reduc substanța dreptului de acces la un tribunal, și, în special, dacă ele urmăresc un scop legitim și dacă există o legătură rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul care trebuie îndeplinit (a se vedea Sultan vs Republica Moldova, 5 iunie 2018, §24; Graciova vs Republica Moldova, 24 ianuarie 2019, §§23-24). Limitările într-o cale extraordinară de atac pot fi mai stricte decât cerințele instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, Miessen vs Belgia, 16 octombrie 2016, §64; Samardžić vs Croația, 20 iulie 2017, §28; Zubac vs Croația [Marea Cameră], 5 aprilie 2018, §82)

Din cele menționate rezultă că documentele procesuale judiciare se întocmesc în mod obligatoriu și în limba de stat, care este limba română, iar cetățenii-justițiabili care nu posedă sau nu vorbesc limba de stat au dreptul să se exprime în limba maternă, prin interpret, în cadrul procedurilor desfășurate în fața instanței judecătorești, chiar și în ipoteza în care cunosc limba de stat.

Însă, dreptul de a se exprima în limba maternă în cadrul procedurilor desfășurate în fața instanței judecătorești, include și dreptul de a întocmi și înainta în instanță acte de procedură sau alte cereri în această limbă, dar în mod obligatoriu traduse și în limba de stat.

În aceste condiții, Colegiul concluzionează că atunci când cererea de revizuire este redactată într-o altă limbă decât cea în care se desfășoară procedura judiciară, este aplicabilă sancțiunea procedurală sub forma inadmisibilității cererii de revizuire. Or, în conformitate cu articolul 10 alin. (1) din Codul de procedură civilă, sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural.

Pe cale de consecință, instanța de revizuire notează că ignorarea de către subiectul procesual civil a prescripțiilor legale și a condițiilor de legalitate a cererii de revizuire ar lipsi procedura civilă de eficiență și ar submina efectele actului de justiție. În acest sens legiuitorul a instituit în procesul civil instituția sancțiunilor procedurale, una dintre care este perimarea, adică sancționarea pasivității participanților la proces.

Astfel, neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă a unui act de procedură atrage după sine perimarea, ca sancțiune procedurală pentru neglijența părților sau a participanților la proces în îndeplinirea obligațiilor sale procedurale, precum și de intenția acestora de a abandona procesul civil. Respectiv, perimarea fiind o consecință a lipsei de străduință și insistență în desfășurarea procesului civil.

Din considerentele expuse supra și având în vedere că cererea de revizuire depusă de Maria Ceceli (Coșnițaia), Eugeniu Bahu și Nicoleta Bahu este redactată într-o altă limbă decât cea în care se desfășoară procedura judiciară, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că cererea de revizuire urmează a fi respinsă ca fiind inadmisibilă.

În conformitate cu Declarația de Independență a Republicii Moldova, art. 118 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 9 alin. (1) din Legea cu

privire la organizarea judecătorească, art. 24 alin. (1), art. 269-270, art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se respinge ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de către Maria Ceceli (Coșnițaia), Eugeniu Bahu și Nicoleta Bahu împotriva încheierii din 28 septembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 196 împotriva Mariei Ceceli (Coșnițaia), lui Eugeniu Bahu și Nicoletei Bahu cu privire la încasarea datoriei la plata serviciilor locativ-comunale și necomunale, încasarea penalității și compensarea cheltuielilor de judecată.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari